

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Lectionarium Breuiarii. Vitae Sanctorum - Cod. Aug. perg. 84

[S.l.], [3. Drittel des 10.-11. Jh.]

De transitu sancti Findani

[urn:nbn:de:bsz:31-11817](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-11817)

curatae. Ab aliis fugati deemo-
 nes. alii ab strumis. & feruun-
 culis liberati. Alii a secretiore in-
 firmitate sanati. Alii a tercianis
 & quartanis. Alios febris reliquit.
 alios morbus regius. Alii a che-
 salargia curati ceteri gramo.
 Nonnulli in secreta occulto dolore
 liberati. & multas alias curatio-
 nis senserunt homines. quae se-
 numerare longum est. Ad eam
 enim tunc in illo tempore epi. lo-
 hannes ierosolimitanus. & eu-
 thomus sabastinae ciuitatis. et
 eleutherius hiericoninus cum
 omni clero suo. Citra iudaea
 mis. & iordanis aspportauerunt
 reliquias beati stephani. in sca-
 aecta syon. ubi & archidia-
 conus fuerat ordinatus. relin-
 quentes nobis de membris sci.
 paruos articulos. immo ma-
 ximas reliquias cum puluere
 ubi ei caro consumpta e. Ex his
 ergo reliquiis transmisi beati-
 tudini uestrae. Quod cum suscep-
 eritis orate pro exiguitate mea

ut dignus inueniat in conspectu
 domini. adiutus beatissimi stephani
 & uestris orationibus. Memento itaque
 & meae exiguitatis. etiamquam
 in praesentem diligite. Dignus
 enim operarius mercede sua.
 Si enim nos uobis spiritualia semina-
 uimus. magnum si carnalia uestra
 metamus. Et qui seminat in be-
 nedictione. debenedictione
 metet uitam aeternam. In xpo
 ihu domino nostro. cui e cum deo patre
 & spiritu sancto gloria et imperium in secula
 seculorum amen. **INCIPIT DETRAHSITV SCI FINDAHI**

Cum deus omnipotens electos suos quos ad uitam
 ante constitutionem mundi praedestinauit
 aeternam. diuersis huius mundi curis
 occupatos. ac uaria studia sectantes.
 ineffabili misericordia. ad perfectioris uitae
 instituta perducere. soleat modis quidem
 diuersis. ex purissimo tamen clementie
 suae fonte manantibus. nobis quoque
 haud absurde uisum est. memoria-
 bilis uisum. qui nostris imitabilia fecit
 exempla temporibus. predicabile
 uerbis compendiosis conscribere.
 mentionem. quatenus & nobis haec sepe

legitibus ex quo in hac habundantia ad
fectum suum afferant utilitatis. Vir
pragmaticus quidam nomine findan. ge
neris scottus. cuius primarie laci
nentis. quibus occasionibus ad profectio
nem uitae pueniret. quibus et temp
tationibus ac laboribus sit frequenter
contactus. hinc enarrare deo fauen
te conabimur. Predicti ergo uiri so
rorem gentiles qui nordmani uo
cantur. plurima scottiae insule
quae & bibernia dicitur. loca
uastantes. inter alias feminas
adduxere captiuam. Tunc pater
ipsius filio suo findano precepit
ut accepta pecunia sororem re
dimeret. & ad patrem reduceret.
qui sumptus secum comitibus pa
triter & interprete iussa patris. de
siderans. amoreque fraternum pio
corde conseruans. In eodem mox
itinere apaganus tentus. atque in
uincula coniectus. nec non &
naues ipsorumque proximo in litore
stabat est sine mora per ductus.
- In ipso uero die & nocte sequenti
catenis ligatus. sine cibo potuque

praeiussit. Mane uero northmannus
consilium inuentibus atque aliquibus
quibus mens sanior erat. & in te
dini adu instigata humanitas re
ferentibus. quod illuc uenientes
pauis redimendis uitenere non
debuissent. inde hoc modo ipse
liberatus est. Igitur piissimus
dominus familiam suam adhuc in
laicali habitu constitutum. sciens
inter omnia postea sibi deuotissi
me seruiturum. iam tunc libera
re dignatus est de manibus hostium.
Vice quoque alia cum multitudo hostium
eorundem cum in quanda domum fugi
entem insequeret. & ipse post hostium
littaret. nemo ex illis ipsum reperire
poterat. quamuis circa ipsum huc il
lacque discurrent. Nec hoc silentium ar
bitramur qua occasione peregrina
tionem suscepit. & eam laudabiliter
adimplere conatus fuit. In eadem
punitia laginensium inter duos prin
cipales grandis orta est seditio. unus
ergo principis miles fuit. patris
findani predicti qui de contraria par
te hominem occidit. Quod audiens

princeps contrariae partis nimia
 succensus ira continuo domum pa-
 tris findani magno stipatus exer-
 citu. omnia illius ipsumque ferro flam-
 maque perditurus adiuit. Venientesque
 noctu domum armis cinxerunt. ig-
 nemque adhaec ta iacentes. patrem ip-
 sium findani. de ignibus foras pgre-
 dientem uigilauerunt. Findanum uero
 malia domo manentem cum similit-
 ignibus circumdedissent. et se pfori-
 bus uiriliter defendentem. apphende-
 re nequuerunt. sed ipse p meliores
 ignes & hostes diuina uidelicet eu-
 gra protegente. parum laesus elapsus
 est. fratrem uero eius qui in eadem domo
 fuerat occiderunt. Inde igitur in-
 ter utramque gentem magnae conetta-
 te sunt inimicitiae. inexorabilesque
 discordiae. Sed post haec longum
 temporis interuallum. interuentu
 quorundam fidelium. pecunia
 nonmodica. findano siusque data.
 utraq. pars in pacem rediit. Eodem
 uero anno hostes findani. tamen
 ne undecim sup eos ueniret & do-
 lor paternus in corde findani re-

uulseret. pariterque cum extirpa-
 re uolentes. hoc modo dolos in cor-
 de meditati sunt. In toto consilio fin-
 dano pparauere conuuiua in locis
 mari contiguus. Ad quae findano
 inuitato nordmani uenientes. et de
 medio conuuiarum ipsum rapientes si-
 cuti. cum inimicis eius consiliari sunt.
 artissimis uinculis colligauerunt & secum
 pariter abduxerunt. Iuxta moeste ergo
 sua dominus eius nordmanus. quia
 necdum ad patriam suam redire cupi-
 erat aliquid uendidit. & mox ille
 testio. atque ipse quasto. qui socius col-
 lectis patrum reuicere desiderans. Inimicis
 secum casualis incaptiuitate duxit. Cum
 ergo media aequoris spatia nauigan-
 do transissent. ecce occurserat. quae-
 dam classis eiusdem gentis. & unus
 de his in nauem quae findanum erat as-
 cendens. interrogauit insulae que
 lateat & qualiter ibi erga illos acci-
 disse. In ipsa autem naui erat quidam
 cuiusdam ille qui hoc inquisiuit oc-
 cidit. Et continuo ab eo cognitus
 & simul interemptus est. Quod ip-
 sius socii uidentes. pugnae se ppa-

finis

rauerunt. et diuac naues acri cef tam
ne diu dimicauerunt. His ita litigan
tibus findanus inuinculis constitutus.
domino suo erigens sese ac sociis auxi
lium ferre uolebat. Interuenientib.
autē ceterarum populis nauium.
et bellantibus ab inuice sequestrantibus.
tam modo nauis quae findanus inerat
absq. lesione recessit. Dominus er
go eius recordatus deuotionis qua
sibi etiā uinculatus subsidium fer
re uolebat. ac fidem talem remune
rari cupiens. mox eum uincu
lis absoluit. et bene sibi cum eo fu
turum eē pollicitus est. His ita ge
stis ad quāstā uenire gentē pieto
rum que orchades uocantur. Il
lis igitur de classi in terram descen
dentibus. et corpora reficientibus atq.
per insulas huc illucq. discurrentibus.
pariter euentū prosperum expectan
tibus. findanus & ipse licentia p
cepta. loca insulana coepit disc
tere. ac de salute sua atq. fuga an
xia mente cogitare. Ignotis igit
in locis saxum ingens repiciens. sub
illo se statim occulta recurauit.

crendunt.

quā rupē ^{ad} maris in crescens. sub
ire solebat. Quid igitur ageret.
quos se ueliret. ignorabat. Hinc cū
pontus urgebat. illinc hostium ti
mor circa eū discurrentiū. & sup
saxum quo latebat ambulantiū.
& undiq. illū ex nomine suo uo
cantiū. uehementer angebat.
Malens itaq. rabie ponti susterre quā
immanis hominū uniuersā belu
arum ferocitate exuperantiū in
cidere. spēs undarum mollibus.
de illo nocteq. sequenti in ipso loco
icunus pmanst. Crastina autē
hostibus in alia ipsius insulae par
te manentibus. recedenteq. maris
actu qui fores speluncae contin
gent. Interdū quoq. flatu uento
rū actus. fluctus ire compellebant
mantrū. findanus exurgens. tan
manibusq. p loca dumosa metu
paganoq. repens. exitū diligentis
sime omnia plus trans inuenire cu
pichit. Putabat autē eē continuā
ab hominibus habitatam. Finem
uō insulae cernens. deprehendit una
parte magno mari cinctā alia si

modum modico
in la corpora
inimiq. r
ad formam
quis se qu
tres mag
pagani
placit labore
do. et quis
ste. Id tu
maxima
pora p
conspice
memo. huc
pactant
fuerit de
bruta. im
crasti. qu
ne ipse
ga. solta
tribulatio
hac hora
denouo
ad mem
bo. ille
felic. petam
falsipans adpa

nu haud modico circum datam; Itaq;
cuncta corporis firmitate destitu-
tus; nimiaq; ualitudine qua exum-
culis fama q; contraxerat obsesus.
aquis se credere non audebat. P-
tres itaq; dies continuos in sulam
pagans; exitumq; querens du-
plicato labore; herbis tantu mo-
do & aquis sustentatus ibi man-
sit; Ictia tandem luce cu monstra-
marina. immensa q; delphinu cor-
pora ppelitus ludere. uoluntariq;
conspicere; diuina puentus ele-
mentia. haec secum tacta mente
praetans; has imo. cum lacrimis
fudit de peccatore pces. Os qui haec
bruta animalia. etne hominem
creasti. quiq; illis mare puui. &
me tuis tuta figere domasti uesti-
gia. solita mihi pietate. in p-
sentia tribulatione succurre. Tibi dñe ab
haec hora corpus & anima meam
deuoueo. seruituram. & numqua
ad mundanas animum retorque-
bo. illecebras. te ppter. limina apo-
stolorum petam. & peregrinationem
suscipiens ad patriam nequaquam

21
sum reuersurus. Ictus uiribus tibi
deinceps famulabo: teq; sequens lu-
mina repositum flectere nolo. haec
igitur constantia fidei armatus.
omnibus uterat uestibus indutus.
immisit se in aquas. Mira dicturus
sum: ita continuo diuina pietas
uestes eius rigidas fecit. uestis sus-
tentatus mergi nequuerat. & quasi
ipsarum natatione. ut sibi uideba-
tur. p-uidos fluctus illesus ue-
heretur ad rias. Ascendit igitur
altissima montu cacumina si-
cubi uillas. uel tecta fumantia
cernere posses. exiguo herbaru
uictu. binos ~~meses~~ duxerat dies
Cum ergo testia: tuis illuxisset au-
rosa. ecce homines cernis uidit
ambulantes; Quos cum uidisset.
alacritate mentis exultans licet
ignotos adire non dubitauit. Tunc
illi susceptum cu aduicinae ciui-
tatis duxerunt episcopu. qui &
ipse in hibernia insula litteralib;
erat studis imbutus. & eius de-
linguae noticia satis eruditus.
Cum quo p- bienniu moratus. inul-

tis humanitatis atq; largitatis eius.
beneficus est usus. Ipse autem fundan^{us}. II.
pmissionis suae recordatus. collectis
sociis acceptaq; licentia sui episcopi.
galliarum partes paravit adire. Hinc
masim sede petens. postea franciam.
alamanniam. langobardiamq; pag
nos. proprio demum pedum labore
romam puenit. Inde reuersus quen
dam nobilem uirum malamanniam. III.
adit. Cum quo indericatu. iiii.
annis permansit p singulos abstinen
tiae uirtute p ficiens. & noua ex
empla semp ostendens. Tunc se
mor eius in proprio monasterio. qd
rimouia uocatur. cum monachibus
i fecit. anno dominicae incarna
tionis. deccc. aetatis suae. I.
Vbi p quatuor singulos uirtutu
gradus ascendens. tandem maio
re pfectus amore succensus. in ar
tissimo loco se reclusit. & in audi
ta corpus abstinentia p domuit.
I. fundanus curecludi uoluit. & &
mstantibus pibus. pro hoc domini
uoluntate seire laboraret. uox. III.
huiuscemodi ad eum delapsa e.

iquit
licet tibi post alios remeare.
Cum pmissu. abbatis sui quasta
parte panis in cottidianum uic
tum sibi in caeteris fratribus depu
tari uno anno. & altero maiorem
iam adgrediens. pastorem diui
dian & intercio terciam. quasta
sibi solu modo parte reseruata.
liberis pauperibus erogauit.
Plecti sternuis lapides uelatos. ad
huc inestis pausans. corpori oculte
subposuit. atq; paululu requieuit
donec cunctis quiescentibus. secreto
se in orationem dedisset. accidit
ut quada nocte consuetudinaris
incumbere orationibus. demone
instimulante hominis cuius clari
tate magnitudinis. ore aperto.
linguaq; amissa manibus expansis.
oculis minutis uideret. & cum
in petum in eum faceret uelle. facto
signo crucis euant. ipse tamen
inaterentis manumalia coram alta
ri in modum crucis stans expectauit
officia. III.
Reclusus iam cum tanta fame eum
urgeret. ut pane totu & plus man

ducaret uellet. in natale sc̄i pa
 trici. quae tunc forte aduene
 rat. dñi sedulo rogauit. ut huius
 cmodi in gluuē ipsius interuen
 tu auferret ase. qui mox post
 orationem & lacrimas quas in
 comparabiliter etiā in leuibuf
 rebus fundere solebat. Tale
 oraculū autē p̄cepta lingua
 platim. Atach. christ. oculus.
 pariacart mache. foma. feiltam.
 nachisel. teileptuchir. tard. clott.
 te ilco. ilfar hysel. & ex hoc aecla
 etatis uicium minime sensit.
 N. h̄c foris positus p̄iori anno quo
 claustrum erat ingressus omni
 bus noctib. stans in aecclā. in ora
 tione p̄noctauit. Igitur p̄iori
 nocte ante quā sc̄i blasii reliquie
 illuc uenissent de roma. more
 solito in basilica orans. uicit su
 bito corporalib. oculis columbā
 sup altare conuoluisse. sensūq. in
 de inemptam uolantē dispar
 uisse. Crastina ergo sup ipsū alta
 re easdem posuere reliquias. sup qd̄
 di famulo ante apparuit hec auis

astutissimam uolantem. & in altari
 N. foris positus. p̄cedenti quoq. tempore.
 cum similiter noctu in tra ba
 silicā solus existeret. & p̄redicte
 martiris suffragia. his uelut in
 ploret dicens. sc̄e blasii. qui per
 egrinus his locis sic & ego te cog
 nosceris. p̄meis addim in te caele. pec
 caris. Cū haec ingemmans lacrimis
 more suo uberrime fudisset. stans
 ante altare quo sc̄e posite fuerant
 reliquie. non inclinatus sed erectus.
 sed tamen ut referre solebat obtinuit
 paulisp. obtenebratis uoce auduit.
 huius cmodi. sedes tua in celo iam
 dimissis peccatis parata est. iterū
 martissimo loco constitutus. de
 quo cū opositum fuerit. plenit
 explanare conabimur. Cū mane
 diei futuri reliquie sepe memo
 rati martiris a eodem loco in u
 emum saltū deportande fuissent.
 p̄fat famulus di magno desiderio.
 ut ipsius martiris reliquias p̄prus
 efferre humeris mereret. & in ian
 dudum in eodem loco positus
 uoto se constrinxisset inde uum

VII

quam se exaratum. Virgatus dñs
Acidertu paupib; utant ppphe
tam reuident adimplet. ac fa
mulo deuotissim uota rata et con
cedens. eadem nocte insus est
sibi per riuum fluminis. p quem
de p se manasterio exiit cū copiosa
no. in uelocitate transisse. Columbam
quoq; humeris suis in seclisse. et eā
a recuperat humeris deportasse. De
inde alios petere. iterūq; sibi uo
lantem ad eē. Ceterum ostensione
loci ipsius in sauariensi mānasterio
adhuc degenti. & de hac pfectione
tam meditantī nobis ipse referens.
licet impulsus. ac pene coactus. hoc
etiam intimaui. Eadem uidelicet
loca aquis eē circumdata. & frequen
ti circuitu plures efficiētia insulas.
• VIII. In natale scē columbe. iterum tem
ptatione afflictus & in dubitatione
positus. si parua annonā que ad
uictum cotidianū sicut aliis mo
nachis. ipsi quoq; dabat pan
peribus. erogare debuisset. re
putabāenī secū ne sicibos aliorū
labore sibi oblatos pauperibus

erogasset. hinc dñm offenderet.
De hac igitur re dī uoluntate. p in
tercessionē scē columbe p cib; &
lacrimis requirebat; cui tale con
tinuo responsū uoce suauissima
diuinitas direxit; Lucendo. chach.
cuker. det. faden. math. det faden.
math. dochach;

• VIII. Primus quoq; dieb; quo poenale
locū. que in hoc mundo. p dī amo
re delegerat. uirtute illū contigit.
gulę nimmū uicio temptatus est.
Nam usq; ad hora qua ceteri reficie
bantur. expectare nequaquā pote
rat. sed etiā donec euangeliū lege
retur. ac cibo abstinere nequiebat.

Qua suggestionē uehementer afflictus.
& ultra quam crechi potest erubescens.
ad solita confugit auxilia. In festiui
tate quippe scī aidani epī. audiuit
cū illius imploraret ad minucula hui
cemodi uocē; amne ilaoocus in maud
chi nulonge colonge celederemur.
non eferfas sruithiu. Qua uoce. statim
temptatio ipsa sedata est;

• Inclusus uero. tantā multitudinē spū
tuum immundorū. noctu conspexit.

utentia simul & arbores quas hrens
hinc & inde cingit implere uideren
tur. Cūq; diu horisonas; darent
uoces: scī unī p̄tib; disparuer; & ul
terius illi nusquā comparuer;

xi. In festiuitate quippe scē brigide
uirginis. non modica pauperum
turbam. ut sibi. motis erat collegit
carnem totā quā habuit. iuxta
numerū aggregatorū. particula
tam incidi p̄cepit. hoc autē facto
ecce tanti pauperes in ad
erant. impiuse uener. Vir
uero beatus in aduentu eorū dō
grās agens pastuculas quas ad nu
merū prius cōmeantiū parate ius
sit. in di largitate confisus. quinqu
iq; panes inter. v. milia uirorū. mul
tiplicauit distribui fecit. sed licet
numerus geminaret egenorum.
& nihil decarib; uel ab illo uel
a quo quā ^{ad} deretur. unicuiq; em̄
sua particula ex eadem carumcu
la inueniebatur.

xii. findanus patronus n̄r artissimo
loco inclusus. qui situs est ad septē
trionalē partē basilicē scē marie

gentilis di. & in n̄i. In p̄
xxii annos in comparabiliter et
pus p̄domit. Nam post p̄rie
supra dictorū annū. cū h̄c. in
tus erat. calore ignis n̄m. in
refectus. non pausant in d̄culo.
balnei lenitate deumant. eum
uigilus orationibusq; indefin
ter insistebat; pane uero post
primū annū ingressionis eius.
& post sedecim ab omnib; quae
mandi possunt. extra pisciculos
& hos paucissimos. se d̄no con
fortante abstinuit. alij p̄re
fati uiri sanctissimi iustites.
quae multis sciendo ueraciter
testibus sunt p̄ae notatae.
in alio miraculorum uolu
mine ex parte uidentur
fore cum c̄tela exaratae;